

Reflectie, conclusies en observaties bemiddelingstraject Ridderkerk

Inleiding

Op verzoek van de gedeputeerde Koning ben ik op 24 september 2025 gevraagd om te bemiddelen in een kwestie rond de uitvoering van de (regionale) woonruimteverdeling in de Rotterdamse regio. (Met de Wet versterking regie volkshuisvesting in aantocht een zeer relevant thema.)

De 12 gemeenten in deze regio waren tot 1 januari 2025 verenigd via een overeenkomst met elkaar. De zogenoemde bestuursovereenkomst Samenwerkingsverband Wonen regio Rotterdam (SvWrR) is getekend op 13 december 2024 door de volgende 11 gemeenten: Albrandswaard, Barendrecht, Capelle aan den IJssel, Krimpen aan den IJssel, Lansingerland, Maassluis, Nissewaard, Rotterdam, Schiedam, Vlaardingen en Voorne aan Zee.

De gemeenteraad van Ridderkerk heeft voor de zomer definitief besloten om uit het woonruimteverdeelsysteem van de Maaskoepel te treden.

De samenwerking met de andere regiogemeenten en de provincie staat nu al enige tijd onder druk. De beweging die het rijk maakt (ook in de Wet versterking regie volkshuisvesting) is dat provincies gemeenten toewijzen aan woonregio's. Tegelijk is het besluit genomen voor een eigen woonruimteverdeelsysteem door de gemeenteraad van Ridderkerk en zal B&W van Ridderkerk in beginsel hieraan uitvoering moeten geven. Samenwerking zonder deelname aan het gemeenschappelijke woonruimteverdeelsysteem zien de andere gemeenten niet als oplossing.

Om een bestuurlijk-juridische escalatie te voorkomen wensen de provincie en de regio een bemiddelaar aan te stellen die de opdracht krijgt om te bezien of en hoe de samenwerking tussen Ridderkerk en de regio kan worden hersteld.

Dit document is de weerslag van mijn poging om aan die opdracht gehoor te geven. Aan alle betrokkenen wil ik mijn dank uitspreken. Ieder heeft kostbare tijd voor dit traject vrijgemaakt en heeft open, helder en onderbouwd zijn of haar standpunten met mij doorgenomen. Zonder deze medewerking had ik nooit tot duidelijke conclusies kunnen komen. Deze gesprekken waren uiteraard van vertrouwelijke aard, zodat eenieder zonder schroom of angst een duidelijk beeld van de situatie heeft kunnen schetsen.

Aanpak

Het aanvankelijke idee was om de eerste gesprekken te voeren met Ridderkerkse bestuurders. En vervolgens de regionale bestuurders te spreken. Echter door agenda technische redenen is het toch wat door elkaar gelopen, ook om de snelheid erin te houden.

De provincie voorzag mij van relevante stukken en iedere week had ik een reflectiemoment en een vooruitblik met de regisseur/verbinder-wonen en coördinator doelgroepen van de provincie Zuid-Holland. De coördinator heeft mij van waardevolle adviezen voorzien.

Er is ook gesproken met sleutelfiguren die deskundig zijn op het gebied van huurwoningen en stedelijke ontwikkeling. Vanuit die wat bredere blik is gesproken met vertegenwoordigers van Wooncompas in Ridderkerk, Maaskoepel in Rotterdam en de directeur stedelijk ontwikkeling van de gemeente Rotterdam. Ook is de wens die in de commissie wonen van de gemeente Ridderkerk van 27 oktober is geopperd om meer fractievoorzitters te spreken gehonoreerd.

Ook is gesproken met ambtelijk vertegenwoordigers van het ministerie. De behoefte om te spreken met een hoog ambtelijke vertegenwoordiger van het Rijk heeft tot enige vertraging geleid. Een afspraak met de DG Volkshuisvesting en Bouwen kon op t laatst toch nog ingepast worden op 1 december, iets na de eerder voorgenomen deadline van eind november. Daarom is dit document met enige vertraging opgeleverd.

Tussentijdse overleggen met gedeputeerde Koning

Op 14 oktober heb ik gebeld met de gedeputeerde Koning over de ontstane situatie. Er is op 17 september 2025 een brief verstuurd vanuit het Samenwerkingsverband Wonen regio Rotterdam aan de provincie Zuid-Holland met het verzoek om een aanwijzing als bedoeld in artikel 99 van de Wet gemeenschappelijke regelingen. Deze brief kreeg in de weken daarna veel belangstelling van de pers.

Er kwam ook een reactie in de vorm van een brief van 12 oktober van de lokale Ridderkerkse coalitie partij 18 Plus bij monde van de fractievoorzitter aan de gemeenteraden in de 11 regiogemeenten met de oproep om het voorbeeld van Ridderkerk te volgen. De kans een geitenpad te vinden was in mijn optiek aanzienlijk geslonken met de dreigende escalatie. De gedeputeerde heeft aangegeven dat het proces wat haar betreft toch het best kon worden doorgezet. Daarom zijn gesprekken gevoerd worden met lokale en regionale bestuurders, zoals eerder dit jaar is beloofd.

Regionaal bestuurlijke context

De 12 Rotterdamse gemeenten werken al vele jaren samen op het gebied van regionale woonruimteverdeling via Woonnet Rijnmond. Aanvankelijk onder de vlag van de Stadsregio Rotterdam en later, vanaf 2019, in het Samenwerkingsverband Wonen regio Rotterdam (SvWrR). Zij sloten in 2020 een bestuursovereenkomst. Dit was een belangrijke mijlpaal, waarbij gemeenten uitspraken elkaars gelijke te zijn. Iedere gemeente schuift op naar meer evenwicht in de bestuurlijke verhoudingen. Alle wethouders hebben zich hieraan gecommitteerd.

De provincie Zuid-Holland werd erbij gevraagd om ook meer gezag aan het geheel te geven. Dit houdt ook in dat de provincie kan ingrijpen als deelnemende gemeenten zich niet aan de bestuurlijke samenwerking houden. Het gegeven van de wortel en de stok dus. Eind 2024 werd opnieuw een bestuursovereenkomst gesloten voor het vervolg van de samenwerking vanaf 1 januari 2025, dat niet werd ondertekend door de gemeente Ridderkerk.

De reden van niet medeondertekenen ligt in 2022. Na de lokale verkiezingen is een coalitieakkoord gesloten waarin een eigen lokaal woonruimte verdeelsysteem een zeer prominente plek kreeg, gekoppeld aan afspraken over onder meer de koopzondagen. Deze situatie leidde tot tal van gesprekken op bestuurlijk niveau en leidde tot een behoorlijke correspondentie hierover. Helaas lukte het niet om het Ridderkerks gemeentebestuur tot andere gedachten te brengen.

Op 1 december heb ik een constructief gesprek gevoerd met genoemde DG. De DG onderschreef de noodzaak van regionale samenwerking van alle gemeenten in de Rotterdamse regio. Verder is doorgesproken over de mogelijkheden die de nieuwe Wet versterking regie volkshuisvesting biedt aan een samenwerkingsverband.

Conclusies

Er is door de benaderde personen altijd welwillend ingegaan op het verzoek voor een gesprek. Er was voldoende ruimte om het gesprek in een rustige sfeer te voeren. De gehouden gesprekken geven veelal de *couleur locale* aan. Er is goed geluisterd naar de argumenten die aangedragen werden om naar de situatie te kijken.

De bestuurlijke situatie rond dit thema is onrustig met de nodige correspondentie en reacties van bestuurders. Feit is dat Ridderkerk uit het samenwerkingsverband is gestapt. En dat, terwijl de wooncrisis die uiterst complex is, om een gemeenschappelijke aanpak vraagt. Dat feit wordt als een gevoelig verlies beschouwd door de 11 achtergebleven gemeenten.

Terugkeer van Ridderkerk is zeker mogelijk en zeer wenselijk, maar dan moeten de investeringen stopgezet worden in een lokaal systeem en het streven naar een nieuwe lokale verordening in de ijskast gezet worden. Zover is, op dit moment dat ik dit, schrijf de situatie niet.

Vanuit Ridderkerk wordt de discussie door onder meer 18 Plus vol overtuiging gevoerd en vormt het wederom inzet van de verkiezingen. Dat tekent toch wel de scherpte van de discussie.

Concluderend moet ik aangeven dat in de huidige context geen compromis mogelijk lijkt dat de elf overige regiogemeenten en Ridderkerk weer tot een productieve en harmonieuze samenwerking brengt.

Barendrecht, 2 december 2025

Jan van Belzen